

Delrapport Lanzarotekommittén

Dnr: BO2025-0063
Sara Platten Bäckström,
sara.plattenbackstrom@barnombudsmannen.se

Innehåll

Inledning.....	3
Om uppdraget	3
Syfte och mål	3
Genomförande	3
Barnets perspektiv och delaktighet	5
Preliminära resultat och effekter	6
Utmaningar och lärdomar.....	6
Ekonomisk redovisning	7
Plan för fortsatt arbete.....	7

Inledning

Barnombudsmannen är sedan den 1 januari 2025 Sveriges representant i Lanzarotekommittén, dvs kommittén av parterna till Europarådets konvention om skydd av barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp (Lanzarotekonventionen). Syftet med denna delrapport är att beskriva hur arbetet har bedrivits sedan Barnombudsmannen tog över uppdraget fram till delredovisningsdatum 1 september 2025.

Barnombudsmannen arbetar för barns rättigheter, med särskilt fokus på barn och unga som lever i utsatta situationer. I barnkonventionen stadgas i artikel 19 att barn ska skyddas från alla former av våld, inklusive sexuella övergrepp, och i artikel 34 stadgas att barn ska skyddas mot alla former av sexuell utnyttjande och sexuella övergrepp. För Barnombudsmannen är skydd för barn mot våld, hedersrelaterat våld och förtryck och sexuella övergrepp en central del av myndighetens uppdrag och barns delaktighet central i alla frågor som rör barn.

Om uppdraget

Barnombudsmannen har i regleringsbrev för år 2025¹ fått i uppdrag att vara Sveriges representant i Lanzarotekommittén. I uppdraget ingår att bistå kommittén och i arbetet med uppföljningen av Sveriges genomförande av Lanzarotekonventionen.

I uppdraget ingår att Barnombudsmannen ska ha löpande dialog med Regeringskansliet och informera om Lanzarotekommitténs arbete. Inför sammanträden i Lanzarotekommittén ska Barnombudsmannen ta fram förslag på instruktion, och därefter agera i linje med godkänd handlingslinje vid Lanzarotekommitténs möten. Detsamma gäller vid skriftliga förfaranden som kräver ställningstaganden.

Syfte och mål

Målet för Barnombudsmannen är att bidra i Lanzarotekommitténs arbete för att skydda barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp och att särskilt lyfta barns delaktighet i dessa frågor.

Genomförande

Barnombudsmannen har fullföljt uppdraget genom följande aktiviteter, i kronologisk ordning.

- Barnombudsmannen lämnade Sveriges synpunkter på utkast av rapporten "Data Collection Mechanisms on child sexual exploitation and sexual abuse" den 27 februari 2025 i samråd med Regeringskansliet.
- Barnombudsmannen lämnade den 1 mars 2025 in Sveriges svar på de frågor som Lanzarotekommittén ställt utifrån rekommendationerna till Sverige i Lanzarotekommitténs rapport från den 10 mars 2022 "The protection of children against sexual exploitation and sexual abuse facilitated by information and communication technologies (ICTs): Addressing the challenges raised by child self-generated sexual images and/or videos", utifrån underlag från Regeringskansliet.
- Barnombudsmannen tog fram förslag till instruktioner med en svensk handlingslinje inför Lanzarotekommitténs 44:e möte, vilka fastslogs av Regeringskansliet.

¹ S2025/00979

- Barnombudsmannen representerade Sverige vid den 44:e mötet i Lanzarotekommittén, och följde fastslagen handlingslinje, den 4–6 mars 2025 i Strasbourg.
- Barnombudsmannen lämnade den 21 mars 2025, i samråd med Regeringskansliet, in Sveriges synpunkter på utkast till "Implementation report, Protecting Children Against Sexual Abuse in The Circle of Trust: Legal Frameworks" som varit uppe på agendan vid det 44:e mötet i Lanzarotekommittén. Alla underskrivande parter fick vid mötet möjlighet att lämna in ytterligare information. Den 21 mars 2025 lämnade Barnombudsmannen även in Sveriges svar angående utformningen av enkäten "Questionnaire Protection of Children against sexual abuse in the circle of trust: policies".
- Barnombudsmannen lämnade, i samråd med Regeringskansliet, in Sveriges kompletterande synpunkter på utkast av "Data Collection Mechanisms on child sexual exploitation and sexual abuse" den 15 april 2025.
- Barnombudsmannen agerade DAO (Designated Accreditation Officer) initialt i förhållande till Sveriges eventuella deltagande vid ministerkonferens den 30 juni -1 juli 2025 på Malta vid högtidlighållandet av Lanzarotekonventionens 15-årsjubileum. Efter att Regeringskansliet tagit över rollen som DAO med anledning av att statssekreterare Minna Ljunggren Sverige var tänkt att delta, bidrog Barnombudsmannen i processen inför ministerkonferensen.
- Barnombudsmannen lämnade den 2 juni 2025, i samråd med Regeringskansliet, in Sveriges svar på Lanzarotekommitténs inbjudan att inkomma med svar på frågan huruvida Sverige i lagstiftning eller officiell policy använder begreppet survivor/överlevare. Barnombudsmannen har under våren 2025 inhämtat information från Regeringskansliet samt ett antal myndigheter².
- Barnombudsmannen lämnade den 5 juni 2025 in Sveriges svar på uppdaterade utkast av rapporterna "Data Collection Mechanisms on child sexual exploitation and sexual abuse" och "Implementation report, Protecting Children Against Sexual Abuse in The Circle of Trust: Legal Frameworks" i samråd med Regeringskansliet.
- Barnombudsmannen tog fram förslag på instruktioner inför Lanzarotekommitténs 45:e möte, vilka fastslogs av Regeringskansliet.
- Den 30 juni-1 juli arrangerade Malta den nämnda ministerkonferensen för högtidlighållandet av Lanzarotekonventionens 15-årsjubileum. Kansliråd Anna Nordlander representerade Sverige och Barnombudsmannen ingick i Sveriges delegation.
- Barnombudsmannen representerade Sverige vid den 45:e mötet i Lanzarotekommittén, och följde fastslagen handlingslinje, den 2–3 juli 2025.
- Barnombudsmannen lämnade den 8 augusti 2025 synpunkter på en framtagna välkomstguide för nya medlemmar i kommittén.

² Socialstyrelsen, Barnafriid vid Linköpings universitet, Polismyndigheten, Åklagarmyndigheten, Jämställdhetsmyndigheten, Nationellt centrum för kvinnofriid vid Uppsala universitet, Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck vid Länsstyrelsen Östergötland, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor, Statens skolverk, Folkhälsomyndigheten, Brottsoffermyndigheten och Länsstyrelserna.

Utöver ovan redovisade aktiviteter har det under perioden skett återkommande kommunikation med Lanzarotekommitténs sekretariat avseende mindre frågor och klargöranden.

Barnombudsmannen har under perioden haft en väl fungerande och löpande samverkan med Regeringskansliet. Barnombudsmannen har informerat Regeringskansliet om kommitténs möten och kommitténs övriga arbete. Regeringskansliet har bidragit med underlag och synpunkter.

Barnombudsmannen har byggt upp ett kontaktnät med personer på relevanta myndigheter att bistå Barnombudsmannen vid frågor från Lanzarotekommittén. Under våren bidrog dessa myndigheter exempelvis med information och underlag kring användandet av begreppet överlevare i myndigheters policys och arbete (jfr ovan).

Därutöver har Barnombudsmannen löpande träffat myndigheter och civilsamhällesorganisationer för att informera om Lanzarotekonventionen och arbetet i Lanzarotekommittén. Barnombudsmannen har vid dessa möten även samlat in tankar och information om behov som aktörerna ser kopplat till sexuell exploatering av barn och sexuella övergrepp mot barn.

Barnombudsmannen samarbetar och inhämtar information även från andra länder utifrån arbetet i Lanzarotekommittén, som kan vara relevanta för nationellt arbete mot sexuella övergrepp och sexuell exploatering av barn.

Barnombudsmannen har vidare inkluderat frågor som varit relevanta utifrån Lanzarotekommittén i Barnombudsmannens övriga uppdrag kopplat till våldsutsatthet hos barn, bland annat för att samla in barns röster och erfarenheter av sexuell exploatering och sexuella övergrepp, samt hur barn upplever samhällets skydd. I Barnombudsmannens arbete med att samla in röster från barn har även flickor som befinner sig i en hederskontext visat på särskild sårbarhet för sexuella övergrepp, vilket är högst relevant utifrån temat i Lanzarotekommittén kopplat till övergrepp från personer i barnets förtroendekrets (circle of trust).

Barnets perspektiv och delaktighet

Barnombudsmannen har under år 2025 ett pågående arbete med att samla in barns röster och erfarenheter om utsatthet för sexuell exploatering och sexuella övergrepp. Arbetet har visst fokus på situationer där förövaren finns i barnets förtroendekrets, exempelvis i en hederskontext, men även annan utsatthet för sexuell exploatering och sexuellt våld, samt upplevelser av stöd och hjälp och av eventuella rättsprocesser. Detta arbete kan på sikt bidra i arbetet inom Lanzarotekommittén.

Även under år 2024 samlade Barnombudsmannen in barns röster om våld, hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuella övergrepp, både genom djupintervjuer och en enkätundersökning. Ett viktigt perspektiv som måste finnas med vid insamling av erfarenheter av barn är det som framkom i det arbetet, nämligen att olika grupper av barn har olika svårt att dela med sig av sina erfarenheter, särskild vad gäller sexuella övergrepp, och att det är beroende av val av metod. I förra årets insamling var det tjejer, men inte killar, som i intervjuer berättade om sexuella övergrepp, samtidigt har det i enkätundersökningen framkommit att även frihetsberövade killar har erfarenheter av sexuellt våld, även om tjejer är mer utsatta.³ Det är således viktigt att se hur röster samlas in för att säkerställa att olika grupper av barn ges möjlighet att vara delaktiga. Utifrån detta har Barnombudsmannen år 2025 tagit fram ett

³ Barnombudsmannens rapport 2024, "Det har alltid funnits våld, alltså när det har funnits problem."

särskilt anpassat samtalsstöd vad gäller sexuella övergrepp och sexuell exploatering, och hittills har fler barn, både killar och tjejer, delat med sig av sina erfarenheter.

Preliminära resultat och effekter

Barnombudsmannen har fullföljt uppdraget under perioden, och har bidragit till Lanzarotekommitténs uppdrag.

Barnombudsmannen har utöver vad som redovisats ovan bidragit med sin expertis kopplat till barns delaktighet i Lanzarotekommitténs arbete. Ett resultat är att Lanzarotekommittén inför den europeiska dagen om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp, den 18 november 2025, förbereder för att lyfta vikten av barns delaktighet vid datainsamling för att följa fenomenet sexuell exploatering av barn. I den information, i form av en tematisk folder, som tagits fram lyfts Sverige som ett gott exempel. Sverige är bra, relativt sett i jämförelse med andra länder och kan bidra till en normerande verkan vad gäller exempelvis barns delaktighet. Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att Sverige inte är i mål vad gäller barns delaktighet, barns rättigheter i praktiken och skydd mot våld och övergrepp. Det finns en viljeriktning i Sverige att göra barn delaktiga och att skydda barn från våld, men diskrepansen är stor till den verklighet barn lever i, särskilt vad gäller barn i utsatta situationer.

Utmaningar och lärdomar

En identifierad utmaning är att Lanzarotekonventionen är relativt okänd, vilket har gjort arbetet något utmanande initialt. Informationsmöten om Lanzarotekonventionen har i flera fall varit nödvändiga, för att kunna få efterfrågad information från myndigheter.

Ytterligare en utmaning är att tilldelade medel för uppdraget endast täcker det mest nödvändiga i arbetet – närvaro vid Lanzarotekommitténs möten samt förberedelser i nära anslutning till mötena. Samtidigt kräver uppdraget att arbetet sker löpande över året, med många parallella processer. Under hösten 2025 eller våren 2026 planerar kommittén även att genomföra en stor enkät med fokus på policys kopplat till sexuella övergrepp från personer i barnets förtroendekrets (circle of trust) som kommer att kräva en relativt stor arbetsinsats.

Under år 2025 har Barnombudsmannen haft flera uppdrag om våld mot barn, hedersrelaterat våld och förtryck och sexuella övergrepp och sexuell exploatering, vilket har möjliggjort att arbetet med Lanzarotekommittén har kunnat genomföras med delaktighet från barn och inhämtning av information från exempelvis civilsamhälle, trots knappa medel.

Barnombudsmannen ser att det finns ett behov av mer medel till arbetet med Lanzarotekommittén kommande år för att kunna inkludera denna typ av arbetet vilket Barnombudsmannen anser är nödvändigt, och i linje med Lanzarotekonventionen.

Det finns en mycket stor potential i uppdraget, där Sverige till exempel kan lyfta in och visa på fler goda exempel på barns delaktighet i arbetet mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp. Samtidigt finns en god möjlighet att ytterligare fördjupa internationella samarbeten och lära oss av andra medlemsparter i Lanzarotekommittén samt organisationer knutna till kommittén, då även Sverige har en lång väg kvar innan alla barn skyddas mot sexuella övergrepp och sexuell exploatering. Det finns även stora möjligheter till synergier med Barnombudsmannens övriga uppdrag kopplat till barns våldsutsatthet och möjligheter att samordna olika aktörer i samhället kring frågor som rör sexuell exploatering och sexuella övergrepp mot barn.

Ekonomisk redovisning

För perioden 1 januari 2025 till och med 15 augusti 2025
Lanzarotekommittén

Text	Belopp	Timmar
Budget	500 000	
Myndighetsgemensamma kostnader (OH)	-267 556	
Löner	-156 714	243
Hotell och logi	-14 887	
Resor	-1 593	
Övriga kostnader	-5 564	
Bidrag från EU:s institutioner	17 068	
Nyttjat	-429 246	
Kvar att nyttja, 2025	70 754	

Plan för fortsatt arbete

Barnombudsmannen planerar att fortsätta arbetet på samma vis som hittills, där vi bidrar utifrån vår expertis och tar ansvar för kontakt med Lanzarotekommittén samt samordnar Sveriges ställningstaganden. Barnombudsmannen planerar att hålla rundabords-samtal med myndigheter och civilsamhälle under hösten 2025, inom ramen för både uppdraget om Lanzarotekommittén och uppdrag att identifiera kontaktvägar för barn och unga som har utsatts för våld i partnerrelation, sexuellt våld eller sexuell exploatering⁴. Barnombudsmannen kommer även fortsättningsvis att göra barn delaktiga genom samtal med barn om deras erfarenheter av sexuella övergrepp och sexuell exploatering.

Barnombudsmannen hoppas på fortsatt förtroende för att förvalta det arbete som har byggts upp under år 2025.

Beslut i detta ärende har fattats av barnombudsmannen Juno Blom. Föredragande har varit Sara Platten Bäckström. I den slutliga handläggningen har även avdelningschef Erik Henriksson deltagit.

Datum

26 augusti 2025

Juno Blom, barnombudsman

⁴ 2025-06-05 A2025/00608

Barnombudsmannen
Box 22106
104 22 Stockholm
Telefon: 08-692 29 50
info@barnombudsmannen.se
www.barnombudsmannen.se